

Magyarország védett állatai

LAKOTT TERÜLETEK, KERTEK VÉDETT MADARAI

Kiadja a Diafilmgyártó Kft.

Budapest, 1995.

Magyarországon 358 madárfaj található, amelyek egy része állandóan nálunk tartózkodik; másik részük az úgynevezett vonuló madarak, amelyek tavasszal érkeznek hozzánk, itt költenek és nevelik fel fiókáikat, a tél beállta előtt melegebb vidékekre költöznek.

Az utóbbi évtizedekben az intenzív mező- és erdőgazdálkodás, a környezet fokozódó szennyeződése és a nagymértékű urbanizáció következtében egyre inkább szűkül a vadon élő madarak élőhelye, egyre nehezebben találnak maguknak táplálékot. A felelőtlen léghajózás, a fészekaljok esztelen pusztítása is pótolhatatlan károkat okoz, különösen a ragadozó madarak között. Mindez a szakemberek szerint újabb és újabb fajokat fenyeget végleges kipusztulással; a Magyarország területén élő madárfajok közül eddig már 320-at kellett védetté nyilvánítani.

Mindnyájunktól függ, hogy sikerül-e érvényt szerezni természetvédelmi törvényeinknek, sikerül-e megóvni hazánk felbecsülhetetlen természeti értékeit, csodálatos növény- és állatvilágát!

Színes diasorozatunkban eredeti élőhelyükön mutatunk be néhányat a hazánkban élő 320 védett madárfajból. A madarak külső morfológiai leírása szűkszavú: inkább a képek szemléltető erejére hagyatkozunk. Viszont előfordulási helyüket, fontosabb életjelenségeiket részletesebben ismertetjük, feltüntetett eszmei értékükből pedig — mely 500-tól akár 50.000 Ft-ig is terjedhet — védettségük fokára, egyedszámuk alakulására lehet következtetni.

1. *Balkáni fakópáncs* (*Dedrocopus syriacus* Ehr. 1833)

A hazai harkályfajok közül ezzel a fajjal ritkábban találkozhatunk az erdőkben, parkokban, ligetekben. Egész évben nálunk tanyázik. Nemcsak a fából kivájt, kikopácsolt rovarokkal, lárvákkal táplálkozik, hanem összeszedi a lombkoronából is a lepkéket, hernyókat. Magas fák törzsébe vájt odúba áprilisban rakja le 5—6 fehér tojását.

Eszmei értéke: 1.000 Ft.

2. *Búbos banka* (*Upupa epops* L. 1758)

Tisztásokkal tarkított erdők, gyümölcsösök, ligetes tájak lakója. Óreg fák odvaiban, néha romok között fészkel. Hazánkban — főleg az Alföldön — elég

gyakori fészkelő. Rendszerint nyílt helyeken, a földön keresi táplálékát: gilisztát, szöcskét és más földön élő rovarokat. Többnyire alacsonyan, hullámos vonalban repül. Vonuló madár.

Eszmei értéke: 1.000 Ft.

3. *Tengelic* (*Carduelis carduelis* L. 1758)

Ligetes erdők, kertek, gyümölcsösök, mezőgazdasági területek lakója. Ősszel és télen gazos területeken csapatosan jár táplálék után. Főleg a bogáncsmagokat szereti. Lombos fákon fészkel, különösen kedveli az út menti gesztenyefákat. Csésze alakú, gondosan kibélelt fészket rendszerint az ág végére építi. Állandó és gyakori fészkelő madarunk.

Eszmei értéke: 500 Ft.

4. *Kerti rozsdafarkú* (*Phoenicurus phoenicurus* L. 1758)

Erdők, parkok, gyümölcsöskertek, bokros területek, romok lakója. Faodvakban, kőfalakban, épületekben fészkel. Magyarországon főleg parkokban és lomberdőkben, de a városokban is elég gyakori fészkelő. Rövid éneke dallamos, gyakran utánozza más madarak hangját. Vonuló madár.

Eszmei értéke: 500 Ft.

5. *Csíz* (*Carduelis spinus* L. 1758)

Éneke gyors és dallamos, hosszan tartó csicsérgés. Hívóhangja magas „csizi”, erről kapta a nevét is. Fenyvesek, sűrű nyíresek, égeresek, gondozatlan sövények lakója. Fenyőfákon, magasan, rendszerint az ágak végén fészkel. Nálunk ritkán költ. Ősszel és télen csapatosan jár. Vonuló madár, nálunk telel.

Eszmei értéke: 500 Ft.

6. *Vörösbecgy* (*Erithacus rubecula* L. 1758)

E kis termetű, bizalmas természetű énekes madarat az angolok nemzeti madarukként védik. A kora tavasz első énekeseinek egyike, s egész nyáron át énekel. Sűrű aljnövényzetű parkokban, erdőkben, ligetekben falak réseibe, gyökerek közé, bokrok alá rejti fészket. Vonuló madár, de gyakran itt marad télire is.

Eszmei értéke: 500 Ft.

Írta: Kristó László
Fényképezték a Nimród Fotóklub tagjai;
Nagy Gy. György¹, Vizúr János^{2,6}, Müller György^{3,4},
Kiss Imre⁵.
Lektorálta: Homonnay Zsombor
Szerkesztette: B. Zsédenyi Judit